Dosarul nr. 2a-3370/23
(222175564-02-2a-05092023)
Prima instanță: Judecătoria Criuleni (sediul Central), judecător Arapu-Bușco Alina

D E C I Z I E

05 decembrie 2023 mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ
al Curţii de Apel Chişinău

În componenţa:
Preşedintele completului, judecător Nelea Budăi
Judecătorii: Ion Țurcan și Iurie Cotruță
Grefier Elena Mortu

examinând, în ședință publică în ordine de apel, cererea de apel declarată de Roșca Olga și ***** împotriva hotărârii Judecătoriei Criuleni (sediul Central) din 26 iulie 2023, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Roșca Nina și Roșca Ion către Roșca Olga și *****, intervenient accesoriu notarul public Valerii Rudco cu privire la revocarea contractelor de donație și rezilierea acestora,

a c o n s t a t a t :

La 01 decembrie 2022, Roșca Nina și Roșca Ion, prin intermediul reprezentantului acestora, avocatul Alexei Brînză au sesizat Judecătorie Criuleni cu o cerere de chemare în judecată formulată împotriva lui Roșca Olga și ***** cu privire la revocarea donației cu rezilierea contractului de donație nr.*****din ***** încheiat dintre Roșca Nina, Roșca Ion și Roșca Olga, inclusiv și nr.1-372 din ***** încheiat între Roșca Olga și *****.

Cerințele reclamanților Roșca Nina și Roșca Ion au fost justificate pe următoarele circumstanțe de fapt și de drept. Că, în anul 2001 primăria or. Criuleni le-a alocat teren cu suprafața de *****ha cu numărul cadastral *****din s. *****, r-nul *****, cu destinație grădină. În anii 2014-2015, pe terenul respectiv au construit o casă pentru fiul Roșca Alexandru. Casa nominalizată a fost dată în exploatare prin procesul-verbal de recepție a lucrărilor nr. 06/01 din 16.04.2015, fapt atestat prin certificatul de înregistrare a bunurilor imobile eliberat de Agenția servicii publice.

După construcția casei, Roșca Nina s-a îmbolnăvit, iar pînă în anul 2021 a fost ajutată de fiul Roșca Alexandru și soția acestuia Roșca Olga.

În anul 2020, ambii au decis să doneze această gospodărie fiului Roșca Alexandru, căci starea de sănătate a lui Roșca Nina era precară, iar ca între ceilalți copii să nu apară litigii referitor la această gospodărie, în caz de deces.

Reclamanta susține că în acea perioadă Roșca Alexandru era plecat peste hotarele R. Moldova, astfel că au fost în imposibilitate de a încheia cu acest un contract de donație. Roșca Alexandru băzîndu-se pe încrederea pe care o avea în soția sa Roșca Olga, că ultima va înregistra ulterior pe numele său imobilele pe care au dorit să-l doneze, a cerut lui Roșca Nina și Roșca Ion să încheie cu Roșca Olga, contractul de donație. La întoarcerea lui Roșca Alexandru în R. Moldova, Roșca Olga urma să transmită prin donație această gospodărie.

Astfel, la 19 februarie 2020, au încheiat cu Roșca Olga contractul de donație nr. 1578, prin care au donat ultimei terenul cu suprafața de *****ha cu nr. cadastral *****din s. *****, r-nul ***** cu destinație grădină și casa individuală de locuit cu numărul cadastral *****situată pe acest teren.

Prin hotărârea Judecătoriei Criuleni din 27.05.2021 căsătoria dintre Roșca Olga și Roșca Alexandru a fost desfăcută, la cererea lui Roșca Olga în lipsa lui Roșca Alexandru.

Ulterior, după desfacerea căsătoriei, Roșca Olga, urmărind scopul de a nu restitui gospodăria menționată lui Roșca Alexandru, la ***** a încheiat cu fiica sa *****, care este fiica lui Roșca Alexandru contractul de donație nr.1-372 din *****, prin care au fost donate aceleași bunuri.

După încheierea contractului, atît Roșca Olga, cît și *****, telefonic au comunicat lui Roșca Alexandru, că nu-l primesc în gospodărie, că nu-i aparține cu drept de proprietate. Astfel, fiul Roșca Alexandru a rămas fără locuință.

La adresarea din anul 2022 către Roșca Olga de a restitui casa de locuit donată, aceasta le-a refuzat în revendicarea imobilului, comunicându-le că această gospodărie a înregistrat-o pe numele fiicei, date care au generat o relație ostilă dintre Roșca Olga. Roșca Olga nu le mai acordă sprijin, nu comunică, dând dovadă de ingratitudine față de ei însușind proprietatea cu folosirea încrederii acordate. Somația expediată față de Roșca Olga și ***** a rămas fără răspuns.

Acțiunea reclamanților Roșca Nina, Roșca Ion a fost întemeiată pe prevederile art. 1198, 1210, 1212 Cod Civil.

Prin hotărârea Judecătoriei Criuleni (sediul Central) din 26 iulie 2023, a fost admisă cererea de chemare în judecată înaintată de Roșca Nina și Roșca Ion către Roșca Olga și *****, intervenient accesoriu notarul public Valerii Rudco cu privire la revocarea contractelor de donație.

S-a revocat contractul de donație încheiat între donatorii Roșca Ion și Roșca Nina și donatara Roșca Olga, autentificat notarial la data de 19 februarie 2020, de către notarul public Rudco Valerii, cu restituirea bunului imobil și anume terenul, mod de folosință-grădină, individualizat cu numărul cadastral *****, cu suprafața totală în limitele hotarelor generale de *****ha, situat în satul *****, r-nul ***** și construcția amplasată pe acest teren: casa de locuit individuală, numărul cadastral *****cu suprafața totală de *****m.p.

S-a revocat contractul de donație încheiat între donatorul Roșca Olga și donatara *****, autentificat notarial la data de 11 noiembrie 2021, de către notarul public Rudco Valerii, cu restituirea bunului imobil și anume terenul, mod de folosință-grădină, individualizat cu numărul cadastral *****, cu suprafața totală în limitele hotarelor generale de *****ha, situate în satul *****, r-nul ***** și construcția amplasată pe acest teren: casa de locuit individual, numărul cadastral *****cu suprafața totală de *****m.p.

În partea în care s-a solicitat rezilierea contractelor de donație, cererea de chemare în judecată a fost respinsă, ca neîntemeiată.

La 11 august 2023, Roșca Olga și *****, a depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătoriei Criuleni (sediul Central) din 26 iulie 2023, solicitând admiterea cererii de apel, casarea integrală a hotărârea Judecătoriei Criuleni, sediul Central din 26 iulie 2023, prin care a fost admisă cererea de chemare în judecată înaintată de Roşca Nina şi Roşca Ion către Roşca Olga şi Roşca Gabirela, intervenient accesoriu notarul Valerii Rudco, cu privire la revocarea contractelor de donaţie, pronunţarea unei noi hotărâri prin care, acţiunea lui Roşca Nina şi Roşca Ion împotriva lui Roşca Olga şi *****, cu privire la revocarea contractului de donaţie nr. *****din ***** şi a contractului de donaţie nr. 1-372 din *****, să fie respinsă ca neîntemeiată.

În motivarea cererii de apel, a invocat că în conformitate cu art. 386 alin. (1) CPC, apelantele consideră neîntemeiată hotărârea primei instanţe din următoarele motive: a) circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei nu au fost constatate şi elucidate pe deplin.

Cu referire la speţă, instanţa de fond a determinat incorect obiectul probaţiunii, adică circumstanţele care aveau o importanţă pentru soluţionarea justă a cauzei nu au fost determinate definitiv de instanţă pornind de la temeiul pretenţiilor şi obiecţiilor părţilor, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmau a fi aplicate.

Instanţa de judecată pentru a revoca contractele de donaţie din speţă, a aplicat eronat norma de drept material, în concret art. 1212 din Codul civil al R.M., care în esenţă oferă donatorului dreptul să revoce donaţia, însă condiţionat de situaţia în care există alte circumstanţe decisive care au stat la baza încheierii contractului şi care s-au schimbat esenţial după încheierea contractului, dacă în urma acestei schimbări: folosul oferit donatarului este vădit nepotrivit sau excesiv; sau este vădit injust de a obliga donatorul să respecte donaţia. (2) Dreptul de revocare prevăzut la alin. (1) apare doar dacă: schimbarea circumstanţelor era atît de imprevizibilă, încît donatorul, la momentul încheierii contractului, nu ar fi putut în mod rezonabil să o prevadă; şi donatorul nu şi-a asumat riscul acestei schimbări a circumstanţelor.

Într-adevăr reclamanta Roşca Nina, în cererea de chemare în judecată a declarat precum că la momentul încheierii contractului de donaţie era bolnavă şi

acest fapt a şi determinat-o la donaţie. Pretinsele circumstanţe, care s-au schimbat esenţial după încheierea contractului nu au fost clar definite de reclamantă nici în cererea de chemare în judecată, şi nici motivate de către instanţă în hotărârea adoptată. Acestea au rămas numai nişte declaraţii neprobate pe care instanţa le-a pus la baza emiterii hotărârii.

În viziunea instanţei de judecată, o circumstanţă întemeiată, care a dus la revocarea contractului de donaţie, este că donatorii la momentul încheierii contractului nu cunoşteau despre intenţia lui Roşca Olga de a divorţa de fiul lor (pag. 10 din Hotărâre). Cert este faptul că la momentul încheierii contractului de donaţie cu Roşca Ion şi Nina, nici reclamnata Olga nu ştia că va divorţa de fiul acestora. Căsătoria a fost desfăcută peste un an şi cinci luni de la tranzacţie, pe motiv că Alexandru mai avea o familie la Moscova.

Folosul oferit donatarei Olga de către foştii socri Roşca Ion şi Nina este foarte potrivit apelantei, deoarece imobilul dat este unica locuinţă a nepoţilor minori Gabriela şi Nichita de la fiul Alexandru. În cazul în care vor fi privaţi abuziv de către bunei prin intermediul instanţei de judecată de acest privilegiu, aceştia împreună cu mama lor riscă să rămână fără unicul loc de trai.

Instanţa a atribuit o importanţă juridică circumstanţelor care nu au nici o valoare pentru soluţionarea corectă a cauzei. Apelanta a accentuat că contractele de donaţie supuse revocării de către instanţa de judecată Criuleni, întrunesc atât condiţiile de fond, cât şi cele de formă (autentificate) reglementate de legislaţia civilă. Iar, actul notarial conform art. 5 din Legea nr. 246, privind procedura notarială, se autentifică la cererea persoanei interesate, şi purtând ştampila şi semnătura notarului este de autoritate publică, se prezumă legal, veridic şi are forţă probantă şi, după caz, forţă executorie prevăzută de lege.

La fel, apelanții cu referire la faptul că circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei, pe care prima instanţă le consideră constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice şi suficiente, a menționat că aprecierea instanţei expusă în hotărâre, pag. 8: „Instanţa de judecată conchide că, reclamanţii Roşca Ion şi Roşca Nina a promovat în justiţie o acţiune cu privire la revocarea contractului, în esenţă solicitând revocarea bunurilor imobile donate din cauza că nu au intenţionat de a dona bunurile ce le-au aparţinut cu drept de proprietate lui Roşca Olga, dar feciorului său Roşca Alexandru, care la acel moment era plecat peste hotare, fiind duşi de noră în eroare, care nu doreşte benevol să revoce contractul. Ori, nu au citit şi nu au văzut pe numele cui este contractul de donaţie... ”, este vădit neîntemeiată.

Instanţa de fond, prin aprecierea sa, a concluzionat cu privire la existenţa unui fapt ce intră în obiectul probaţiunii, iar probele care ar justifica asemenea concluzie lipsesc. Or, la încheierea contractelor de donaţie soţii, Roşca Ion şi Nina, şi-au exprimat expres consimțământul la notar fiind de acord cu donaţia bunului imobil anume către Roşca Olga, iar faptul dat s-a reflectat atât în Contractul de

donaţie nr. 1578, cât şi în Declaraţia nr. *****din *****, semnată de dumnealor până la autentificarea contractului.

Prin urmare, a accentuat asupra faptului că instanţa de fond, examinând probatoriul administrat la dosar, nu a dat nici o apreciere şi nu s-a expus în hotărâre asupra probei prezentată de reclamată.

Aceasta (Declaraţia nr. *****din *****), fiind o dovadă în plus despre intenţia vădită a donatorilor Roşca Ion şi Nina de a dispune de imobil către Olga. Din conţinutul declaraţiei: „DONATORII” declară sub răspundere proprie, cunoscând consecinţele ce privesc falsul în declaraţii prevăzute de art. 312 Cod penal al Republicii Moldova, că au fost informaţi de către notar, până la semnarea contractului de donaţie şi, au înţeles pe deplin conţinutul şi efectele juridice ale dispoziţiilor art. 1201 (obligaţia notarului de informare precontractuală) din Codul Civil al Republicii Moldova, prin care, „DONATARA", Roşca Olga, nu poartă, în baza contractului de donaţie, nici o obligaţie de întreţinere în natură (hrană, îngrijire, ajutor material) ori plăţi periodice în bani a „DONATORILOR” precum şi faptul, că nu este obligată să le asigure spaţiu locativ pe parcursul vieţii. ”

Atitudinea formală a instanţei, bazată numai pe declaraţiile false ale reclamanţilor Roşca, este inadmisibilă. Instanţa urma să motiveze în hotărâre concluziile sale cu privire la admiterea unor probe şi respingerea altora, precum şi să argumenteze preferinţa unor probe faţă de altele, în caz contrar hotărârea emisă este neîntemeiată.

Hotărârea instanţei de fond este considerată ilegală pe motiv că este rezultatul aplicării eronate a normelor de drept material şi au fost încălcate norme de drept procedural. Iar, potrivit art. 386 alin. (1) lit. d) CPC, hotărârea primei instanţe se casează de instanţa de apel dacă normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat.

Hotărârea instanţei de fond are menirea să asigure persoanelor interesate posibilitatea de a folosi mijloacele legale în vederea apărării drepturilor şi intereselor legitime încălcate sau la caz contestate neîntemeiat de către Roşca Ion şi Nina.

Aceasta urma să asigure condiţiile necesare pentru stabilirea şi calificarea juridică corectă a circumstanţelor cauzei. Astfel, respectarea normelor de drept procedural reprezintă o premisă pentru adoptarea unei hotărâri legale şi temeinice.

Cu referire la speţă, încălcarea normelor de drept procedural la judecarea cauzei date, în concret, pag.7, aprecierea instanţei: „Audiind explicaţiile reclamanţilor, ale reprezentantului reclamantei, studiind materialele dosarului, verificând argumentele expuse de reprezentantul reclamantei şi obiecţiile pârâtului expuse în referinţa anexată la dosar instanţa de judecată ajunge la concluzia de a respinse cererea de chemare în judecată depusă de Olari Ludmila, pentru următoarele considerente.” Motivarea instanţei vine în contradicţie directă cu

dispozitivul hotărârii, în care instanţa de judecată a admis cererea de chemare în judecată.

Săvârşirea acestor încălcări constituie temei de casare a hotărârii, deoarece potrivit alin. (2) art. 388 CPC, ele au dus la soluţionarea eronată a cauzei.

Mai mult ca atât, instanţa de judecată Criuleni şi-a depăşit abuziv atribuţiile conferite de codul de procedură civilă (art. 240 alin. (3). Căci, instanţa judecătorească adoptă hotărîrea în limitele pretenţiilor înaintate de reclamant. În concret, dispozitivul hotărârii conţine mai multe concluzii decât pretenţii invocate de reclamanţi în acţiune.

Astfel, în cererea de chemare în judecată, reclamanţii Roşca Ion şi Nina au solicitat doar: Revocarea donaţiei cu rezilierea Contractului de donaţie nr. *****din *****, încheiat între reclamanţii Roşca Ion şi Roşca Nina, locuitori ai s. ***** r-nul ***** în calitate de donatori şi cet. Roşca Olga, locuitoare a s. *****, r-nul ***** şi Revocarea donaţiei cu rezilierea Contractului de donaţie nr. 1372 din *****, încheiat între Roşca Olga locuitoare a s. ***** r-nul ***** în calitate de donator şi cet. *****, locuitoare a s. *****, r-nul *****, pe când instanţa a dispus revocarea donaţiei şi restituirea bunului imobil, şi anume terenul, mod de folosinţă grădină, individualizat cu numărul cadastral *****, cu suprafaţa totală în limitele hotarelor generale de *****ha, situat în satul *****, r-nul ***** şi construcţia amplasată pe acest teren: casa de locuit individuală, numărul cadastral *****, cu suprafaţa totală de *****m.p.

Concluzia instanţei ce ţine de restituirea bunului este ilegală, pe motiv că instanţa de judecată a încălcat norma de drept materială, prin neaplicarea legii potrivite. Instanţa soluţionând cauza nu a aplicat norma de drept materială şi a pronunţat o hotărâre fără a indica expres care normă a fost aplicată în motivare. Restituirea bunului ţine de efectele revocării donaţiei, în concret de art. 1209 alin. (2) din Codul civil al Republicii Moldova. Potrivit art. 241 alin. (5) CPC, legile de care s-a călăuzit instanţa trebuie indicate expres în motivarea hotărârii.

Între concluziile instanţei de judecată făcute în urma aprecierii probelor şi circumstanţele de fapt ale acesteia nu există o legătură bazată pe legile empirice şi logice ale cunoaşterii, şi formulând soluţii eronate în consecinţă a dus la soluţionarea greşită a cauzei. O hotărâre neîntemeiată nu poate fi legală.

Apelanta Gabriela Roşca, menţionează, că prin hotărârea Judecătoriei Criuleni, sediul central, emisă la 26.07.2023, a fost deposedată ilegal şi nefondat de dreptul de proprietate asupra bunului imobil aflat în litigiu la cererea buneilor săi, Roşca Ion şi Nina. Acest fapt constituie o violare a dreptului la proprietate, garantat de art. 1 Protocolul 1 al Convenţiei Europene a Drepturilor Omului, răspundere pe care, în caz necesar o va purta Statul R. Moldova.

Prin urmare, hotărârea Judecătoriei Criuleni, de revocare a contractului de donaţie nr. 1372 din *****, î-i lezează dreptul constituțional, garantat prin art. 46

din Constituţia Republicii Moldova, care statuează că (1) Dreptul la proprietate privată, precum şi creanţele asupra statului sînt garantate. (2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă şi prealabilă despăgubire. (3) Averea dobândită licit nu poate fit confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

Hotărârea Judecătoriei Criuleni, sediul central, emisă la 26.07.2023, prin care a fost revocat contractul de donaţie nr. 1-372 din *****, nefiind întemeiată pe careva circumstanţe de fapt sau de drept, o consideră pasibilă de a fi casată integral. Or, prevederile legale în vederea exercitării dreptului de proprietate sunt ocrotite prin art. 50 al Constituţiei, copiii şi tinerii se bucură de un regim special de asistenţă în realizarea drepturilor lor.

La 05 septembrie 2023, conform Fișei de repartizare a dosarului, cauza în ordine de apel a fost repartizată spre examinare judecătorului Nelea Budăi (f.d. 120).

În ședința de judecată, apelanta Roșca Olga și avocatul Eni Oleg, au solicitat admiterea cererii de apel în sensul formulat.

În ședința de judecată, reprezentantul intimaților Roșca Nina și Roșca Ion, avocatul Alexei Brînză, a solicitat respingerea cererii de apel și menținerea hotărârii instanței de fond.

În ședința de judecată, apelanta *****, fiind înștiințată legal, nu s-a prezentat.

În ședința de judecată, intervenientul accesoriu notarul public Valerii Rudco, fiind înștiințat legal, nu s-a prezentat, solicitând examinarea cauzei în lipsa sa.

În conformitate cu prevederile art. 379 alin. (2) din Codul de procedură civilă, neprezentarea în şedinţa de judecată a apelantului sau a intimatului, a reprezentanţilor acestora, precum şi a unui alt participant la proces, citaţi legal despre locul, data şi ora şedinţei, nu împiedică judecarea apelului. Astfel, instanța de apel a dispus examinarea cauzei în lipsa părților neprezente, procedura de citare fiind respectată.

*Audiind explicațiile participanților prezenți la proces, examinând materialele cauzei, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău consideră apelul declarat de Roșca Olga și ***** întemeiat şi care urmează a fi admis, cu casarea hotărârii instanţei de fond, reieșind din următoarele motive.*

În conformitate cu prevederile art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunţării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

Colegiul civil constată că apelul declarat de Roșca Olga și *****, a fost declarat în termenul stabilit de lege, în condițiile în care hotărârea Judecătoriei Criuleni (sediul Central) a fost emisă la 26 iulie 2023, iar cererea de apel a fost depusă la 11 august 2023.

În conformitate cu art. 385 lit. c) al Codului de procedură civilă, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul şi să caseze integral sau parţial hotărârea primei instanţe, emiţând o nouă hotărâre.

Conform prevederilor art. 118 alin. (1), (3) din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea justă a cauzei sînt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretenţiile şi obiecţiile părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.

Articolul 130 alin. (1) din Codul de procedură civilă, statuează că instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

În temeiul art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluționării pricinii şi admisibilitatea acţiunii.

În conformitate cu prevederile art. 373 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură civilă, instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Din conţinutul celor relatate, Colegiul civil reţine că sarcina instanţei de apel derivă din dispoziţiile art. 373 alin. (1), (2) și (5) Codul de procedură civilă, în condiţiile în care instanţa de fond a soluţionat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acţiunii în raport cu concluziile reţinute de către aceasta.

Instanţa de apel menționează că art. 6 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justiţiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligaţiei instanţelor de judecată de a-şi argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanţelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent şi unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicţii între motivare şi dispozitiv, constituie o garanţie pentru justiţiabili, în

faţa eventualului arbitrariu judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

În corespundere cu prevederile art. 5 alin. (1) din Codul de procedură civilă, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime.

Potrivit art. 9 din Codul civil, drepturile şi obligaţiile civile apar în temeiul legii, precum şi în baza actelor persoanelor fizice şi juridice care, deşi nu sînt prevăzute de lege, dau naştere la drepturi şi obligaţii civile, pornind de la principiile legislaţiei civile. (2) Drepturile şi obligaţiile civile apar: a) din contracte şi din alte acte juridice; h) în urma altor fapte ale persoanelor fizice şi juridice şi a unor evenimente de care legea leagă apariţia unor efecte juridice în materie civilă.

Articolul 10 alin. (1) din Codul civil, expres menționează că persoanele fizice și juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să își exercite drepturile și să își execute obligațiile cu bună-credință, în acord cu lege, cu contractul, cu ordinea publică și cu bunele moravuri.

În corespundere cu art. 11 din Codul civil, buna-credinţă este un standard de conduită a unei părţi, caracterizată prin corectitudine, onestitate, deschidere şi luarea în cont a intereselor celeilalte părţi la raportul juridic. În special, este contrar bunei-credinţe ca o parte să acţioneze în contradicţie cu declaraţiile pe care le-a făcut anterior sau cu comportamentul pe care l-a avut anterior în cazul în care cealaltă parte, în detrimentul său, s-a bazat în mod rezonabil pe acele declaraţii sau acel comportament.

Potrivit art. 14 al Codului civil, nicio persoană nu poate invoca, la întemeierea pretenției sale, fapta ilicită sau de rea-credință pe care tot ea a săvîrșit-o sau la care a participat. Nicio persoană nu poate obține un avantaj din comportamentul său ilicit sau de rea-credință.

În corespundere cu art. 15 alin. (1), (2) din Cod civil, apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară. Modul de soluţionare a litigiului dintre părţi pînă la adresare în instanţă de judecată poate fi prevăzut prin lege sau contract.

Potrivit art. 16 al Codului civil, 1) apărarea dreptului civil se face, în condițiile legii, prin: a) recunoașterea dreptului; c) constatarea sau, după caz, declararea nulității actului juridic; i) rezoluțiunea sau modificarea contractului; k) alte căi prevăzute de lege.

Din materialele cauzei s-a constatat că între reclamanții/intimați Roșca Nina și Roșca Ion și pârâtele/apelante Roșca Olga și ***** au existat și există relații de rudenie bazate pe afinitate (socrii și noră) și pe linie dreaptă de gradul doi (bunică-nepoată).

Concomitent, s-a stabilit că la *****, între Roșca Nina și Roșca Ion în calitate de donatori, și Roșca Olga în calitate de donatar, a fost încheiat contractul de donație prin care donatorii au donat necondiționat, în mod irevocabil, fără sarcini, donatarei, bunul imobil, teren, modul de folosință-grădină, individualizat cu numărul cadastral *****, cu suprafața totală în limitele hotarelor generale de *****ha, situate pe adresa: satul *****, or. *****, r-nul ***** și construcția amplasată pe acest teren: casă de locuit individuală, numărul cadastral *****.01 cu suprafața de *****m.p.

S-a prevăzut că donatorii măresc din contul patrimoniului său, cu titlu gratuit, patrimoniul donatarei, prin transmiterea proprietății, posesiei și folosinței bunului descris în pct. 2.1

S-a constatat că bunul imobil înstrăinat este proprietate comună în devălmășie a soților (act de căsătorie nr. 01 din *****, certificat de căsătorie ***** și aparține donatarilor în temeiul titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr.*****, eliberat prin decizia consiliului local or. *****, nr.18/2 din 05.02.2001, trecut în registrul cadastral al deținătorilor de terenuri nr. 5389 la 28.05.1993 și eliberat la 20.07.2001; proces-verbal de recepție finală nr. 06/01 din 16.04.2015.

Dreptul de proprietate a fost înscris și înregistrat în Registrul bunurilor imobile, ținut de Instituția Publică ”Agenția servicii publice”, Serviciul cadastral teritorial „Criuleni” la 05.09.2001 cu numărul de înregistrare 11265/01, la 09.07.2015 cu numărul de înregistrare 3101/15/18811, fapt confirmat prin Extrasul din registrul bunurilor imobile pentru perfectarea tranzacțiilor, eliberat cu nr. 3101/20/1161 la 28.01.2020.

La capitolul declarații și garanții, donatarii au declarat că, starea juridică și materială a bunului donat corespunde actelor prezentate notarului, precum și faptului cunoașterii că donația bunului constituie o transmitere definitivă și irevocabilă a dreptului de proprietate, cu excepția cazurilor în care donatorul, sau oricare din moștenitorii săi, vor invoca revocarea în unul dintre temeiurile prevăzute de dispozițiile art. 1210 sau 1211, prin notificarea adresată donatarului în temeiul stipulat de art. 1208 Codul civil.

Donatara, a declarat că cunoaște și a acceptat bunul donat, în condițiile și forma descrisă în acest contract, precum și faptul că în cazul revocării donației, va fi obligată să restituie bunul, fiind de acord în tot cu clauzele contractuale.

Potrivit actului juridic de donație, acesta a fost acceptat cu gratitudine de către Roșca Olga, preluând în proprietate bunurile imobile donate.

Iar, potrivit datelor furnizate de certificatul eliberat de Instituția Publică „Agenția Servicii Publice, serviciul cadastral teritorial Criuleni, din 18.01.2022 rezultă, că contractul de donație litigios a fost înregistrat în registrul bunurilor imobile, proprietar al imobilelor donat devenind Roșca Olga, dobândind astfel

proprietate personală în sensul dispoziției art. 573 alin. (1) Codul civil, apoi acesta a fost donat lui *****, care a devenit proprietara bunurilor la 15.11.2021. (f.d. 22).

La 21 octombrie 2022, Roșca Ion a expediat în adresa pârâtei/apelante, o somație care a fost lăsată fără răspuns (f.d. 24).

La 01 decembrie 2022, Roșca Nina și Roșca Ion, prin intermediul reprezentantului acestora, avocatul Alexei Brînză au sesizat Judecătorie Criuleni cu o cerere de chemare în judecată formulată împotriva lui Roșca Olga și ***** cu privire la revocarea donației cu rezilierea contractului de donație nr. *****din ***** încheiat dintre Roșca Nina, Roșca Ion și Roșca Olga, inclusiv și nr.1-372 din 11.11.2021 încheiat între Roșca Olga și *****.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prin hotărârea din 26 iulie 2023, a admis cererea de chemare în judecată înaintată de Roșca Nina și Roșca Ion către Roșca Olga și *****, intervenient accesoriu notarul public Valerii Rudco cu privire la revocarea contractelor de donație. S-a revocat contractul de donație încheiat între donatorii Roșca Ion și Roșca Nina și donatara Roșca Olga, autentificat notarial la data de 19 februarie 2020, de către notarul public Rudco Valerii, cu restituirea bunului imobil și anume terenul, mod de folosință-grădină, individualizat cu numărul cadastral *****, cu suprafața totală în limitele hotarelor generale de *****ha, situat în satul *****, r-nul ***** și construcția amplasată pe acest teren: casa de locuit individuală, numărul cadastral *****cu suprafața totală de *****m.p. S-a revocat contractul de donație încheiat între donatorul Roșca Olga și donatara *****, autentificat notarial la data de 11 noiembrie 2021, de către notarul public Rudco Valerii, cu restituirea bunului imobil și anume terenul, mod de folosință-grădină, individualizat cu numărul cadastral *****, cu suprafața totală în limitele hotarelor generale de *****ha, situate în satul *****, r-nul ***** și construcția amplasată pe acest teren: casa de locuit individual, numărul cadastral *****cu suprafața totală de *****m.p. În partea în care s-a solicitat rezilierea contractelor de donație, cererea de chemare în judecată a fost respinsă, ca neîntemeiată (f.d. 102, 111-116).

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, Roșca Olga și ***** au contestat-o cu apel, invocând argumentele menționate *supra*.

Confort art. 1198 alin. (1) al Codului civil, prin contract de donaţie, o parte (donator) se obligă să mărească din contul patrimoniului său, cu titlu gratuit, patrimoniul celeilalte părţi (donatar).

Potrivit art. 1207 al Codului civil, (1) Donația este irevocabilă, cu excepția cazurilor în care dreptul de revocare al donatorului este prevăzut de lege sau contract. (2) În particular, contractul poate să prevadă dreptul de revocare, fie în cazul în care donatarul ar predeceda donatorului, fie în cazul în care atît donatarul, cît și descendenții săi ar predeceda donatorului. (3) Donatorul își exercită dreptul de revocare prin notificare adresată donatarului sau moștenitorilor săi. (4) În cazul

revocării donației în temeiul art. 1210, dreptul de revocare poate fi exercitat, de asemenea, de către oricare moștenitor al donatorului. (5) În cazul revocării donației în temeiul art. 1211, dreptul de revocare poate fi exercitat, de asemenea, pe cale oblică de către creditorii care au dreptul legal de a primi întreținere de la donator. (6) Declarația de revocare parțială a donației se interpretează ca revocare a întregii donații dacă bunul donat este indivizibil.

Colegiul civil remarcă că în esență reclamanții/intimați Roșca Nina și Roșca Ion au promovat în justiție o acțiune cu privire la revocarea contractului de donație, invocând că nu au intenționat de a dona bunurile ce le-au aparținut cu drept de proprietate lui Roșca Olga, dar feciorului său Roșca Alexandru, care la cel moment era plecat peste hotare, fiind duși de noră în eroare, care nu dorește benevol să revoce contractul, nu au citit și nu au văzut pe numele cui este contractul de donație. Totodată, ulterior căsătoria dintre Roșca Olga și Roșca Alexandru a fost desfăcută, Roșca Olga donând bunurile fiicei *****, nepoata intimaților. În drept a invocat prevederile art. 1210 și 1212 ale Codului civil.

În corespundere cu prevederile art. 1210 al Codului civil, (1) Donatorul are dreptul să revoce donația dacă donatarul a atentat la viața donatorului sau a unei persoane apropiate acestuia, dacă se face vinovat de o altă faptă ilicită față de donator sau față de o persoană apropiată acestuia, fapt care atestă o ingratitudine gravă, sau dacă refuză fără motive întemeiate să acorde donatorului întreținerea datorată. (2) Revocarea pentru ingratitudine este exclusă dacă donatorul, în cunoștință de cauză, îl iartă pe donatar. (3) În cazul revocării pentru ingratitudine, donatarul nu poate invoca excepția de diminuare a îmbogățirii prevăzută la art. 1994.

Iar, potrivit art. 1212 al Codului civil, (1) Donatorul are dreptul să revoce donația în situația în care există alte circumstanțe decisive care au stat la baza încheierii contractului (boala fatală a donatorului, intenția de căsătorie sau căsătoria donatarului, relația de căsătorie dintre donator și donatar etc.) și care s-au schimbat esențial după încheierea contractului, dacă în urma acestei schimbări: a) folosul oferit donatarului este vădit nepotrivit sau excesiv; sau b) este vădit injust de a obliga donatorul să respecte donația. (2) Dreptul de revocare prevăzut la alin. (1) apare doar dacă: a) schimbarea circumstanțelor era atît de imprevizibilă, încît donatorul, la momentul încheierii contractului, nu ar fi putut în mod rezonabil să o prevadă; și b) donatorul nu și-a asumat riscul acestei schimbări a circumstanțelor.

Instanţa de apel reține că, contractul de donație are un efect translativ de drepturi și este irevocabil. Respectiv, în rezultatul încheierii contractului de donație, dreptul care reprezintă obiectul contractului trece din patrimoniul donatorului în patrimoniul donatarului, iar desfacerea contractului, cu excepția cazurilor prevăzute de lege este posibilă doar cu acordul comun al părților.

Totodată, contractului de donație îi sunt atribuite anumite caractere juridice esențiale, și anume este un acord de voinţă între donator şi donatar, deoarece exprimarea exclusiv a voinţei donatorului de gratificare nu duce la naşterea valabilă a contractului; contractul, de obicei, este unilateral, deoarece creează obligaţii numai în sarcina donatorului; contractul este, de regulă, cu titlu gratuit, translativ de proprietate, irevocabil şi personal.

Astfel, fiind un contract unilateral (cu excepția donațiilor condiționate), contractul de donație nu generează obligații în sarcina donatarului, ci numai o îndatorire legală, numai „de recunoștință”.

Avînd în vedere prevederile menționate *supra*, Colegiul civil consideră că instanța de fond greșit a constatat existența circumstanțelor decisive care au stat la baza încheierii contractului de donație și care s-au schimbat esențial după încheierea contractului, temeiuri stabilite la art. 1212 al Codului civil.

Or, în ședința de judecată, Roșca Alexandru a indicat că nu a cunoscut faptul că părinții săi au donat lui Roșca Olga bunurile imobile a căror revocare se cere. Pe de altă parte, soții Roșca au menționt că intenționau să doneze aceste bunuri imobile feciorului Roșca Alexandru, iar din cauza că acesta mereu se afla la muncă peste hotarele țării nu puteau perfecta contractul de donație. Astfel, în circumstanțele descrise Colegiul civil apreciază critic afirmațiile intimaților cu privire la faptul că au fost duși în eroare de nora sa, or, în circumstanțele în care au intenționat să doneze bunurile anume fiului, cel puțin au purtat discuții și înțelegeri.

Mai mult, deși indică intimata Roșca Nina că în anul 2020, s-a îmbolnăvit fapt ce a condiționat semnarea contractelor de donație, fără a aștepta revenirea fiului Roșca Alexandru de peste hotarele țării, nu a prezentat careva probe în acest sens.

De asemenea, Colegiul civil ține să remarce că ambii foști soți, Roșca Olga și Roșca Alexandru, au fost plecați peste hotarele țării și au investit în bunurile imobile donate, fapt ce nu a fost negat de către partea reclamantă.

Mai mult, conform contractului de donație nr. *****din *****, donatorii Roșca Ion și Roșca Nina au donat necondiționat, în mod irevocabil, fără sarcini donatarei Roșca Olga bunurile litigioase. Totodată, donatorii au declarat sub răspundere proprie, cunoscând consecințele ce privesc falsul în declarații prevăzute de art. 312 Cod penal al Republicii Moldova, că au fost informați de către notar, pînă la semnarea contractului de donație și au înțeles pe deplin conținutul și efectele juridice ale dispozițiilor art. 1201 (obligația notarului de informare precontractuală) din Codul civil, prin care donatara Roșca Olga nu poartă, în baza contractului de donație, nici o obligație de întreținere în natură (hrană, îngrijire, ajutor material) ori plăți periodice în bani a donatarilor precum și faptul că nu este obligată să le asigure cu spațiu locativ pe parcursul vieții, fapte care au fost consimțite și confirmate prin declarația nr. *****din *****. Părţile contractante au

declarat în prezenţa notarului, că nu sunt lipsite de discernământ (posedă capacitate de exerciţiu deplină), asupra lor nu a fost instituită tutelă, curaţelă sau altă măsură de ocrotire judiciară, nu a fost încheiat un mandat de ocrotire pe viitor, nu suportă maladii ce ar împiedica să-şi exprime în mod expres consimţământul, să conştientizeze acţiunile sale, să le dirijeze, fiind în stare să aprecieze efectele juridice ale prezentului contract şi ale acţiunilor sale la momentul întocmirii clauzelor contractului semnat, precum şi despre lipsa unor circumstanţe care ar determina încheierea tranzacţiei date în condiţii extrem de neavantajoase pentru părţi, voinţa dumnealor nefiind influențată de nimeni (f.d.17-19).

În acest sens, nu pot fi reținute nici afirmațiile intimaților în susținerea acțiunii, cu privire la faptul că, Roșca Olga deja nu mai comunică cu reclamanții/intimați și nici nu le acordă sprijin, dând astfel dovadă de ingratitudine față de reclamanți și o însușire de proprietate cu folosirea încrederii acordate, or, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel. La caz, nu au fost prezentate careva probe nici asupra faptului că Roșca Alexandru a venit la casa donată și nu a fost primit după cum se indică, nici careva fapte de ingratitudine față de intimați. Totodată, intimații dispun de propria casă și nu au locuit în casa donată, casă construită în timpul căsătoriei inclusiv și cu investițiile de la foștii soți. Iar, la moment bunul imobil este donat fiicei comune, nepoatei intimatei, care o dată cu atingerea majoratului va putea dispune liber de ea, inclusiv și va decide asupra posibilității locuirii lui Roșca Alexandru împreună cu copiii.

Pentru ingratitudine, adică lipsa de recunoștință manifestată de donatar, donatorul este în drept de a revoca donația în cazurile expres și exhaustiv stabilite.

De asemenea, Colegiul civil remarcă la moment Roșca Alexandru se află peste hotarele țării, nu pentru că nu are unde locui, dar se află la muncă, unde și-a întemeiat și o familie, având și un copil, fapt ce a condiționat desfacerea căsătoriei de către Roșca Olga, despre care a aflat ulterior perfectării contractului de donație, fapt confirmat expres de către Roșca Alexandru.

Tot aici, Colegiul civil reține că deși se invocă că casa a fost scoasă în vânzare, la materialele cauzei nu au fost anexate careva probe în acest sens.

Prin urmare, partea reclamantă/intimată nu a realizat sarcina probațiunii în corespundere cu art. 117, 118, 121, 122, 130 din Codul de procedură civilă, întru dovedirea celor invocate.

Or, Colegiul civil a stabilit cu certitudine lipsa temeiurilor de revocare a donației, or, desfacerea căsătoriei încheiate cu Roșca Alexandru, fiul donatorilor Roșca Ion și Roșca Nina, chiar și la inițiativa lui Roșca Olga nu constituie ingratitudine față de donatori. Tot aici, Colegiul civil ține să menționeze că după cum s-a menționat mai sus donația este irevocabilă, cu excepția cazurilor în care dreptul de revocare al donatorului este prevăzut de lege sau contract. Iar, potrivit

contractului părțile au stabilit drept posibilitate de revocare a donației în condițiile stipulate la art. 1210 și 1211 din Codul civil.

Prin urmare, întrucât reclamanții, deși au invocat o ingratitudine față de donatori, nu au probat cele invocate, precum și faptul că Roșca Olga se face vinovată de o faptă ilicită faţă de donatori sau faţă de o rudă apropiată a acestora, ce ar atesta o ingratitudine gravă sau că a refuzat fără motive întemeiate să le acorde întreţinerea datorată, instanţa de apel apreciază poziția reclamanților/intimați cu privire la necesitatea revocării donației ca una declarativă, or, în temeiul art. 122 alin. (1) Cod de procedură civilă, circumstanţele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probaţiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante.

Totodată, instanţa de apel remarcă că, revocarea, ca sancțiune de drept civil, constă în înlăturarea efectelor actului juridic valabil încheiat datorită ingratitudinii gratificatului sau neexecutării culpabile a sarcinii, pe când rezoluțiunea este sancțiunea civilă utilizată pentru dispunerea încetării contractelor. Prin urmare, este neîntemeiată solicitarea privind rezilierea contractului.

Pe cale de consecință, este neîntemeiată și cerința privind revocarea contractului de donație cu rezilierea contractului de donație nr. 1-372 din *****, încheiat între Roșca Olga și *****.

În același timp, conform art. 240 alin. (1), (3) Codul de procedură civilă, se arată că, la deliberarea hotărîrii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluţionarea cauzei, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluționării cauzei şi admisibilitatea acţiunii. Instanţa judecătorească adoptă hotărîrea în limitele pretenţiilor înaintate de reclamant.

Astfel, Colegiul civil reține că deși este un efect al revocării donației, reclamanții nu au solicitat restituirea bunurilor prin acțiunea depusă, iar instanța a dispus greșit restituirea bunurilor, în lipsa unei cerințe în acest sens. Or, reclamanții/intimați au indicat că nu au nevoie de acest bun ca loc de trai, pentru că au altă locuință, dar au dorit ca să aparțină și fiului, în casă la moment locuind fosta noră cu nepoții, pe care nu îi va da afară.

În final, Colegiul civil învederează concluzia că instanța de fond injust a adoptat soluția, astfel că cererea de apel înaintată de Roșca Olga și ***** urmează a fi admisă, cu casarea hotărârii instanței de fond, din motivele expuse mai sus.

În conformitate cu prevederile art. 385 lit. c), art. 389-390, 394 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ,

d e c i d e :

Admite apelul declarat de Roșca Olga și *****.

Casează hotărârea Judecătoriei Criuleni (sediul Central) din 26 iulie 2023, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Roșca Nina și

Roșca Ion către Roșca Olga și *****, intervenient accesoriu notarul public Valerii Rudco cu privire la revocarea contractelor de donație și rezilierea acestora, și adoptă o nouă hotărâre prin care:

Respinge, ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Roșca Nina și Roșca Ion către Roșca Olga și *****, intervenient accesoriu notarul public Valerii Rudco cu privire la revocarea donației cu rezilierea contractului de donație nr. *****din *****, încheiat între Roșca Ion, Roșca Nina, în calitate de donatori și Roșca Olga, în calitate de donatară, precum și revocarea donației cu rezilierea contractului de donație nr. 1-372 din *****, încheiat între Roșca Olga în calitate de donatar și ***** în calitate de donatară.

Decizia este definitivă, dar poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale, prin intermediul Curţii Supreme de Justiţie.

Preşedintele ședinței,
Judecătorul: Nelea Budăi

Judecătorii: Ion Țurcan

Iurie Cotruță